

Meltem MARAŞ ATABAY¹

Selda BAHADIR²

Sema ERGİN³

FEN BİLGİSİ ÖĞRETMEN ADAYLARININ MESLEKİ ÖZ YETERLİLİKLERİNİN ANALİZİ

Özet

Eğitimin kalitesi, büyük ölçüde öğretmenlerin niteliğiyle doğru orantılıdır. Bu çalışmanın amacı, Sinop Üniversitesi Eğitim Fakültesi Fen Bilgisi Öğretmenliğindeki 1., 2., 3. ve 4. sınıf öğrencilerinin cinsiyet, sınıf düzeyi, öğrenim türü, mezun olduğu okul gibi değişkenler açısından mesleki öz yeterliklerini belirlemektir. Çalışmaya 80 öğrenci katılmıştır. Araştırmada betimsel yöntem kullanılmıştır. Araştırmada, öğretmen adaylarının mesleki öz-yeterliklerini ölçmek için Kahyaoğlu ve Yangın (2007) tarafından geliştirilen 'Öğretmenlik Öz-Yeterliklerinin Ölçeği' kullanılmıştır. Verilerin analizinde, bağımsız t-testi ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Öz-yeterlikleri, cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterirken; mezun olunan lise türüne göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Araştırma sonunda, öğrencilerin öz yeterliklerinin cinsiyet değişkenine göre farklılık gösterdiği, erkek adayların bayan adaylara göre öz yeterliklerinin daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Öğretmen adaylarının mesleki öz-yeterliklerinde cinsiyetin etkisi vardır. Ancak, sınıf düzeyi, öğrenim türü, mezun olduğu lise değişkenleri açısından anlamlı bir fark olmadığı gözlemlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Fen bilgisi eğitimi, Öğretmen Öz-Yeterliliği, Öğretmenlik mesleği, Cinsiyet,

SELF-SUFFICIENCY ANALYSIS OF THE SCIENCE TEACHER CANDIDATES

Abstract

The quality of education is highly directly proportional with teachers' quality. The aim of this research was to determine self-sufficiency of 1 st, 2nd, 3th graduate student of Faculty of Education in Sinop University on some variable such as gender, class level, grade and the type of schools where they had been graduated. A total of 80 graduate student

¹ Doç. Dr., Bülent Ecevit Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi Bölümü, Fen Bilgisi Öğretmenliği Anabilim Dalı, Kdz Ereğli, Zonguldak, Türkiye, melmaras@yahoo.com.tr

² Bülent Ecevit Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Fen Bilgisi Öğretmenliği Bölümü, Kdz Ereğli, Zonguldak

³ Fen Bilgisi Öğretmeni, Samsun, Türkiye

participated in the study. Research is survey model. In the study, it was used “teaching own-Qualification Scale” which Kahyaoglu and Yangın (2007) translated to Turkish in order to measure self sufficiency of the graduate students. Independent t-tests and one way ANOVA were used in resolving datas achieved. While students’ self efficacy levels show a statistically meaningful difference according to their gender, it has been determined that this efficacy belief does not show a statistically meaningful difference according to their the kind of the high school from which they graduated. According to the result of the study, self-sufficiency of students was detected to change to a remarkable level as depending on gender. The male student had higher self sufficiency than female students. As a result, it is considered that gender affects self-sufficiency on the teacher candidates .

Keywords: Science education, Self-sufficiency, Teaching profession, Gender,

GİRİŞ

Fen eğitimi; günümüzde insanların yaşamının her safhasını etkileyen teknolojik gelişmeleri anlamak, sosyal çevreyi ve dünyayı tanımak, etrafımızdaki zenginliğin farkına varmak açısından oldukça önemlidir.(Köse ve Dinç, 2012). Etkili bir fen eğitiminin gerçekleştirilebilmesi için öğretmenlerin bazı yeterliliklere sahip olmaları gerektiği sonucuna ulaşılabilir. Diğer bir anlatımla, eğitimin kalitesi öğretmenlerin niteliği ile ilişkilidir (Sungur Gül ve Özer Özkan, 2013).

Öğretmen eğitim sisteminin vazgeçilmez bir unsurudur. Eğitimde ve öğretimde hedefler ne kadar iyi belirlenirse belirlensin, dersin içeriği ne kadar işlevsel seçilip organize edilirse edilsin o hedefler ve kavrayışlara sahip öğretmenler ile yürütülmedikçe, eğitimden beklenen sonucu alınmaz (Üstüner, 2006). Eğitimde beklenen sonucun alınması, istenilen davranışların bireye kazandırılması için uygulanan sürece öğretim denilmektedir. Davranışların bireye kazandırılması az-çok kalıcı izli ise buna da öğrenme denir (Kahyaoglu ve Yangın, 2007).

Eğitim sisteminin üç temel ögesi öğretmen, öğrenci ve öğretim programıdır. Bu üç temel öge arasındaki ilişki ve uyum, eğitimin etkili olabilmesi ve eğitimin hedeflerinin gerçekleştirilebilmesi açısından önemlidir (Sözer, 1991). Bu etkililiğin ve hedefin gerçekleştirilebilmesinde en önemli görev öğretmenlere düşmektedir. Bu açıdan eğitim-öğretim etkinliğinin en önemli konularının basında nitelikli öğretmen yetiştirme gelmektedir.

Öğretmen öğreti olmasının yanı sıra iyi bir eğitici de olmalıdır. İyi bir eğitici olabilmesi için mesleği hakkında yeterinde bilgilenmesi, eğiticilik yeterliliğini kazanmış, eğitim sistemi ve politikalarını kavrayarak sistem içinde bulunduğu yer ile diğer kademeler arasındaki bütünlüğü sağlayabilecek yeterliğe ulaşmış olması gerekmektedir (Ocak ve Demirdelen, 2008).

Yeterlik en genel anlamıyla bireylerin bir işi eksiksiz ve etkili bir şekilde yerine getirebilmelerinde gerekli bilgi, beceri ve tutumları kapsamaktadır (Huyugüzel ve Kesercioğlu, 2008). MEB (2006)’e göre yeterlik kavramı, bir işi veya görevi yapabilme gücü demektir. Yeterlik kavramının bireyin verilen görevleri başarması için olumlu özelliklerin çoğunun, bu görevin başarılmasına engel olacak özelliklerin yokluğunun derecesini anlattığını ifade eder (Açıkalın, 1994).

Öğretmenlerin hedeflerine ulaşmasını sağlayan en önemli faktörlerden biri, öz-yeterlik inancıdır. Öz-yeterlik inancı son yıllarda, özellikle öğretmen eğitimi alanında çalışan uzmanların önemli çalışma alanlarından biri olmuştur (Deniz, 2013). Öz-yeterlik, il defa Bandura (1977)’nin Sosyal Öğrenme Kuramında öne çıkan kavramlardan biridir (Ekici ve ark., 2014). Öz-yeterlik, bireylerin belli bir performansı göstermede kendi kapasitelerine ilişkin yargıları ve bir işi yapabilme kapasitelerine, yeteneklerine duydukları güven olarak tanımlanmaktadır (Deniz, 2013).

Öğretmen öz-yeterliği ile ilgili çalışmaları inceleyen Ross (1995), kendini etkili bulan öğretmenlerin, kendilerine ve öğrencilerine daha uğraştırıcı hedefler koyduğunu, öğrenme ürünlerinin sorumluluğunu aldığını ve öğrenmede bir engelle karşılaştığında hemen vazgeçmediğini belirtmektedir. Öğretmen öz yeterlik inancı, doğal olarak, mesleki güdülenme, performans, doyum gibi diğer psiko-sosyal öğelerle de etkileşim içindedir (Deniz, 2013). Öz-yeterlik inançları yüksek olan öğretmenlerin yeni fikirlere daha açık, yeni yöntemleri denemeye daha istekli olduğu (Cousins & Walker, 2000) belirtilmektedir. (Deniz, 2013).

Öğretmen yeterliği, öğrencilerin hem bilişsel hem de duyuşsal özelliklerini etkilemektedir. Öğretmen yeterliği, genel olarak öğrencilerin öğrenmesini ve gelişimlerini etkilemede öğretmenlerin sahip oldukları bireysel yeterliklerine ilişkin inançları olarak tanımlanabilir (Huyugüzel ve Kesercioğlu, 2008). Öğretmen yeterliklerinin ne olacağı veya ne olması gerektiği ile ilgili olarak çok fazla sayıda araştırmaya rastlanmaktadır. Bu çalışmalardan bazıları incelendiğinde, (Sünbül, 2001; Lunenberg, 2002; Küçükahmet, 1999; Demirel, 1999; Erden, 1998, Sönmez, 2003; Şeker ve ark., 2005) öğretmenliğin üç temel yönü (konu alanı-genel kültür- öğretmenlik meslek bilgisi) ile ilgili yeterliklerin yanı sıra öğretmenlik yeterliklerinin temelde mesleki ve kişisel yeterlikler olarak sınıflandırıldığı görülmektedir

Öğretmen kendini yeterli olduğunu farkına vardığında mesleğine karşı öz yeterlik inancı doğacaktır. Bu öz yeterlilik inancı, öğretmenlik mesleğinde verimli sonuçlar almasını sağlayacaktır. Bu sonuçlardan sadece öğretmen değil öğrencilerde etkilenir. Çünkü öğrenci, öz yeterlik inancı olan bir öğretmenden öğrenim gördüğü için daha çok başarılı olur.

İpek, Tekbıyık ve Ursavaş, 2010 çalışmalarında Bandura'ya göre öz yeterliği şöyle olduğunu belirleyerek tanımlamışlardır. Öz yeterlilik inancı performansı artırır, bilgi eksikliğini telafi etmez. Öz yeterlik inancı kişinin hedefinin üst düzey olmasını sağlar ve sonuç olarak, gerek üstün performans, gerekse üst düzey hedefler kişinin başarısını da artırır.

Öz yeterlik inancı, bireyin var olan yeterlik düzeyinden daha çok, yeterlik algısına dayalı güdeleyici bir yapıdır. Bu inanç, kişinin becerisini kullanarak yapabileceklerine ilişkin bir sonuçtur. Kendine güvenmesi, yeterli olduğuna inanması, kişinin yapabileceklerinin farkındalığını artırır. Sonuç olarak inandıkları işlere karşı daha girişken olurlar (Azar, 2010).

Yüksek bir öz-yeterlik duygusuna sahip olan öğretmenlerin öğretmenlik mesleğinde uzun yıllar kalma şansı yüksektir. (Kahyaoğlu ve Yangın, 2007). Öz yeterlilik inancı, öğretmenin öğrencilere davranışını da etkilemektedir. Öğretmen adaylarının öğretmen öz yeterlik inançlarının geliştirilmesi, onların güdülenme düzeylerini artırarak daha etkin olmalarını ve daha etkili öğretmenlik davranışları göstermelerini sağlayabilir. Mesleki bilgisinin öğrenci başarısını artıracığı açıktır. Örneğin işe yönelik ve düzenli olma, çeşitli materyal kullanma, açıklamalar yapma, derse bir önceki dersi özetleyerek başlama, konuyla ilgili ve öğrenmeyi sağlayıcı soru sorma, öğretimi ve öğrenciyi geliştirici ölçme-değerlendirme yöntemlerini uygulama gibi özelliklere sahip olma öğrenci başarısını artırıcı öğretmen davranışları olarak ifade edilebilir (Oğuz, 2008)

Öğretmenlerin sahip oldukları inanç sistemi ve öz-yeterlilik algıları öğretim ortamı için oldukça önemli görülmektedir (Köse ve Dinç, 2012). Öğretmenlerin genel çerçevede mesleki bakımdan öz-yeterliliği ile ilgili sınırlı sayıda çalışmanın yapıldığı anlaşılmaktadır (Ekici ve ark., 2014). Bu çalışma, fen bilgisi öğretmen adaylarının öz-yeterlilik algılarını belirlemek amacıyla yapılmıştır. Fen Bilgisi öğretmen adaylarının mesleki öz-yeterlilik düzeylerini bazı değişkenler açısından incelemektir. Bu çalışma fen bilgisi öğretmenliği bölümünde öğrenim gören 1., 2., 3. ve 4.sınıf öğretmen adaylarının mesleki öz-yeterliliklerine ilişkin görüşlerini farklı

değişkenler açısından incelenmesi yönüyle literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Sonuç olarak öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine karşı görüşlerinin cinsiyet, sınıf düzeyi, öğrenim türleri ve mezun olduğu lise değişkenlerine göre değişiklikler gözlenip gözlenemediğini araştırmak için bu çalışma yapılmıştır.

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Araştırmada betimsel tarama (survey) modeli kullanılmıştır. Tarama modeli, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimsel amaçlayan araştırma yaklaşımıdır (Karasar, 2007).

Araştırmanın Örneklemi

Araştırmanın örneklemini, 2011–2012 eğitim öğretim yılında, Sinop üniversitesinde öğrenim gören 1,2,3,4. sınıf Fen Bilgisi öğretmen adayları rastgele seçilen 80 öğrenci oluşturmaktadır. Katılımcıların kişisel özellikleri Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Özelliklere Göre Dağılımı

Cinsiyet	f	%
Kız	29	36.25
Erkek	51	63.75
Toplam	80	
Sınıf Düzeyi		
1.sınıf	26	32.5
2.sınıf	28	35
3.sınıf	18	22.5
4.sınıf	8	10
Toplam	80	
Öğrenim Türü		
1.öğretim	53	66.25
2.öğretim	27	33.75
Toplam	80	
Mezun Olduğu Lise		
Süper Lise	7	8.75
Anadolu Lisesi	12	15
Düz Lise	48	60
Meslek lisesi	9	11.25
Diğer Liseler	5	6.25
Toplam	80	

Tablo 1. incelendiğinde, araştırmaya katılan öğrencilerin %36.25’i kız ve %63.75’i ise erkek öğrencilerden oluşmaktadır. Öğrencilerin sınıf düzeylerine bakıldığında, %32.5’u 1.sınıf, %35’i 2.sınıf, %22.5’nun 3.sınıf ve %10’unun 4.sınıf olduğu görülmektedir. Öğrencilerin öğrenim türüne bakıldığında, %66.25’inin 1.öğretim, %33.75’inin 2.öğretim olduğu

belirtilmektedir. Yine Tablo1'e bakıldığında %8.75'i süper lise,%15'i Anadolu lisesi,%60'ı düz lise,%11.25'i meslek lisesi ve %6.25'inin diğer liselerden oluştuğu görülmektedir.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplama aracı olarak, Kahyaoğlu ve Yangın (2007) tarafından geliştirilen 'Öğretmen Adaylarının Öz-Yeterliliklerinin Değerlendirilmesi Ölçeği' kullanılmıştır. Araştırmada kullanılan ölçekteki ifadeler; tamamen katılıyorum (5), katılıyorum (4), kısmen katılıyorum (3), katılmıyorum (2), tamamen katılmıyorum (1) olmak üzere beş aşamalı Likert tipi derecelendirme sıkalası yardımıyla değerlendirilmektedir. Ölçek toplam 27 maddeden oluşmaktadır. Bu çalışmanın Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısı .92 olarak bulunmuştur.

Verilerin Analizi

Fen bilgisi öğretmen adaylarının 1, 2, 3 ve 4. sınıf öğrencilerinin öz-yeterliliklerine ilişkin puanları, 5 puandan 1 puana kadar değerler verilerek hesaplanmıştır. Bu durumda öğrencilerin anketten alacakları maksimum puan; 135'iken minimum puan 27 olarak hesaplanmıştır. Her bir öğrenciden elde edilen mesleki öz-yeterlilik görüşleri toplam puanları "SPSS15 İstatistik Paket Programı" kullanılarak çözümlenmiştir. Öğrencilerin fen mesleki öz-yeterlilik görüşleri üzerine iki kategorili bir değişken olan cinsiyet faktörünün etkisini belirlemek için "bağımsız t-testi (Independent t-test)", ikiden fazla kategoriden oluşan faktörlerin analizi için ise Tek yönlü varyans analizi (One Way ANOVA)" kullanılmıştır.

BULGULAR

Katılımcıların anket maddelerine verdiği cevaplar doğrultusunda alt problemlere ait bulgular tablolar halinde verilmiştir. Tablolarda önemli görülen değerler ve anlamları tablolar altında açıklanmaya ve yorumlanmaya çalışılmıştır.

Öğretmen adaylarının kendi görüşlerine göre, mesleki alanındaki yeterlik düzeylerinin cinsiyete göre anlamlı bir fark gösterip göstermediğine ilişkin bulgular Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Öğretmen Adaylarının Mesleki Öz-yeterlilik Düzeyleri ile Cinsiyet Arasındaki İlişki

Cinsiyet	N	X	SS	t	p
Kız	55	3,46	0,726	-2,054	.045
Erkek	25	3,78	0,613		

$p < .05$

Tablo 1'de yapılan t-testi sonucu gösterilmektedir ve p değeri ".045" bulunmuştur. Bundan dolayı öğretmen adaylarının mesleki öz-yeterlilik düzeyleri toplam puanı ile cinsiyet arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($p < .05$). Erkek öğretmen adaylarının ortalamalarının ($X=3,78$), kız öğretmen adaylarının ortalamalarından ($X=3,46$) fazla olduğu tespit edilmiştir. Bu ortalamalar birbirine çok yakındır. Bu sonuca göre, mesleki yeterlik ile ilgili olarak anket maddelerine verilen cevaplara göre erkek öğretmen adaylarının kız öğretmen adaylarından daha yeterli olduğu görülmektedir.

Öğretmen adaylarının kendi görüşlerine göre, mesleki alanındaki yeterlik düzeylerinin öğrenim türüne göre anlamlı bir fark gösterip göstermediğine ilişkin bulgular Tablo 5'de verilmiştir.

Tablo 2. Öğretmen Adaylarının Mesleki Öz-yeterlik Düzeyleri ile Cinsiyet Arasındaki İlişki

Öğrenim Türü	N	X	SS	t	P
1.öğretim	53	3,49	0,750	-1,332	.188
2.öğretim	27	3,69	0,596		

p>.05

Tablo 2’de yapılan t-testi sonucu gösterilmektedir ve p değeri “.188” bulunmuştur. Bundan dolayı öğretmen adaylarının mesleki öz-yeterlik düzeyleri toplam puanı ile öğrenim türleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır(p>.05). Birinci öğretimde öğretim gören öğretmen adaylarının ortalamaları (X=3,49), ikinci öğretimdeki öğretmen adaylarının ortalamaları ise (X=3,69) dur. Bu ortalamalar birbirine çok yakındır. Bu sonuca göre, mesleki yeterlik ile ilgili olarak anket maddelerine verilen cevapların birinci ve ikinci öğretim düzeylerinde aynı düzeyde olduğu söylenebilir.

Mesleki yeterlik düzeylerinin sınıf düzeyine göre anlamlı bir fark gösterip göstermediğine ilişkin ANOVA sonuçları Tablo 3’de verilmiştir.

Tablo 3. Mesleki Öz-Yeterlikler ile Okudukları Sınıf İlişkisi

Sınıf düzeyi	N	X	SS	F	p
1.sınıf	26	3,60	0,724	0,109	.955
2.sınıf	29	3,56	0,796		
3.sınıf	17	3,47	0,506		
4.sınıf	8	3,59	0,770		
Toplam	80	3,56	0,705		

p>.05

Tablo 3’e bakıldığında öğretmen adaylarının öz-yeterlik düzeyleri ile okudukları sınıf düzeyi arasında anlamlı bir farklılık (p>.05) bulunmamıştır. Ortalamalara (X) bakıldığında; 1. sınıfta öğrenim görmekte olan 26 katılımcı aday öğretmenin ortalaması “3.60”, 2. sınıfta öğrenim görmekte olan 29 katılımcı aday öğretmenin ortalaması “3.56” iken, 3. sınıftaki 17 katılımcı aday öğretmenin ortalaması “3.47” ve 4. sınıfta okuyan 8 katılımcı aday öğretmenin ortalaması “3.56” olarak çıkmıştır. Buradan 1. sınıftaki aday öğretmenlerin, diğer sınıf düzeylerindeki aday öğretmenlere göre kendilerini daha yeterli gördükleri anlaşılmaktadır. İlginç olan bir durum 2. sınıf düzeyinde öğrenim görmekte olan aday öğretmenlerin ortalamasının toplam ortalamaya eşit, 3.sınıf düzeyinde öğrenim görmekte olan aday öğretmenlerin ortalamalarının toplam ortalamasının altında kaldığı görülmektedir.

Öğretmen adaylarının kendi görüşlerine göre mesleki yeterlik düzeylerinin mezun oldukları lise türüne göre anlamlı bir fark gösterip göstermediğine ilişkin varyans analizi (ANOVA) sonuçları Tablo 4’de verilmiştir.

Tablo 4. Mesleki Öz-Yeterlilikler ile Mezun Olunan Lise Türü İlişkisi

Mezun olunan lise	N	X	SS	F	p
Süper lise	7	3,37	0,861		
Anadolu lisesi	12	3,57	0,599		
Düz lise	49	3,55	0,758	0,224	.924
Meslek lisesi	9	3,70	0,421		
Diğer liseler	4	3,63	0,805		
Toplam	80	3,56	0,705		

p>.05

Tablo 4.'e bakıldığında p değeri “.924” çıkmıştır. Mesleki öz yeterlik ile mezun olunan lise arasında p>.05 düzeyinde anlamlı bir fark bulunamamıştır. Mezun olunan lise türü bakımından öğretmen adaylarının öz-yeterlik ortalamasının 3.37-3.70 arasında olduğu tespit edilmiştir. Buna göre öğretmen adayları mezun oldukları lise türüne göre öğretmenlik mesleği açısından kendilerini oldukça yeterli düzeyde görmektedirler. “Süper lise” ve “Düz lise” aday öğretmenlerin, diğer lise mezunu aday öğretmenlere oranla öz-yeterlik düzeyleri düşük düzeyde çıkmıştır.

Ortalamalara (X) bakıldığında; “Süper Lise” mezunu 7 katılımcının ortalaması “3.37” iken, “Anadolu Lisesi” mezunu 12 katılımcı aday öğretmenin ortalaması “3.57”, “Düz Lise” mezunu 49 katılımcının ortalaması “3.55”, ve “Meslek Lisesi” mezunu 9 katılımcı aday öğretmenin ortalaması “3.70” ve bu liselerin dışında kalan “diğer lise” mezunu 4 katılımcının ortalaması ise “3.63” olarak hesaplanmıştır.

TARTIŞMA

Fen Bilgisi öğretmen adaylarının, öğretmenlik mesleğine ilişkin öz-yeterliliklerinin belirlemek amacıyla yapılan bu çalışmada öğrencilerin cinsiyet, sınıf düzeyi, öğrenim türü, mezun olduğu lise değişkenleri bakımından öğretmenlik mesleğine yönelik öz-yeterlik düzeyleri değerlendirilmiştir.

Araştırmada, öğrencilerin mesleki öz-yeterliliklerine ilişkin görüşlerinin cinsiyet faktörüne göre değişip değişmediğinin belirlenmesine yönelik yapılan analiz sonucunda, erkek öğrenciler lehine bir sonuç elde edilmiştir. Buna göre, erkek öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumu kız öğrencilerden daha olumludur. çelişmektedir. Eraslan ve Çakıcı (2011) tarafından yapılan araştırmada, pedagojik formasyon programı öğrencilerinin cinsiyet değişkenine göre erkek öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumu kız öğrencilerden daha olumludur. Bu sonuç, Eraslan ve Çakıcı (2011) tarafından edilen sonuçlarla paralellik göstermektedir. Nitekim bu bulgu Çapri ve Çelikkaleli, (2008); Pehlivan, (2008); Akkaya, (2009); Özbek, (2007); Yüksel, (2004); Aksoy, (2010); Sağlam, (2008)'in bulgularıyla çelişki göstermektedir Söz konusu araştırmacılara göre, öğretmenlik mesleğine yönelik kız öğretmen adayları erkek öğretmen adaylarına göre daha olumlu tutuma sahiptir. Ayrıca Bulut (2009); Tanel, Şengören ve Tanel'e (2007) göre ise kız ve erkek öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları arasında anlamlı bir fark olmadığı belirlenmiştir. Elde edilen farklı araştırma sonuçları, farklı örneklemeler üzerinde farklı yöntemler kullanılarak bu yöndeki araştırmaların sürdürülmesi gerektiğini göstermektedir.

Araştırmada öğretmen adaylarının mesleki öz-yeterliliklerine ilişkin görüşleri kapsamında incelenen sınıf düzeyleri arasında bir fark görülmemiştir. Bu çalışmanın sonucu, Yayar ve Tekbıyık, Tekerek ve Polat (2001), Kahyaoğlu ve Yangın (2007) bulgularıyla paralellik göstermektedir. Bu araştırmacılar da çalışmanın bulgularını desteklemektedir. Oğuz ve Topkaya (2008) e göre ise öğretmen adaylarının öğretmen öz yeterlik inançlarının sınıf düzeyi arasında anlamlı bir farklılık olduğu görüşünü ileri sürmektedir.

Araştırmada öğretmen adaylarının mesleki öz-yeterliliklerine ilişkin görüşleri kapsamında incelenen öğrenim türü arasında bir fark görülmemiştir. Kahyaoğlu ve Yangın (2007) ve Güven (2006)'e göre ise mesleki yeterlik ile ilgili olarak anket maddelerine verilen cevaplara göre ikinci öğretimde okuyan öğretmen adaylarının kendisini daha yeterli gördüğü bulgularını elde etmişlerdir.

Araştırmada öğretmen adaylarının mesleki öz-yeterliliklerine ilişkin görüşleri kapsamında incelenen mezun oldukları lise arasında bir fark görülmemiştir. Balım (2009), Yayar ve Tekbıyık (2009), Tekerek ve Polat (2001), Kahyaoğlu ve Yangın (2007) 'ın bulguları da çalışmanın bulgularını desteklemektedir. Öğretmen adaylarının mezun oldukları lise türlerine göre öz-yeterlik algılarının farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin literatür incelemesi de benzer şekilde sonuçlar vermektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışmada, öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleği öz-yeterlik algılarının düzeyi ve bu düzeyin cinsiyet, mezun olunan lise türü açısından ne düzeyde farklılaştığı belirlenmeye çalışılmıştır. öğrencilerin cinsiyetleri öğretmenlik mesleğine karşı öz-yeterlilik düzeylerini etkilemektedir. Öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıf düzeyi öğretmenlik mesleğine karşı öz-yeterlilik düzeylerini etkilememektedir. Araştırmada öğrencilerin öğrenim türleri öğretmenlik mesleğine karşı öz-yeterlilik düzeylerini etkilememektedir. Öğrencilerin öğrenim gördükleri lise öğretmenlik mesleğine karşı öz-yeterlilik düzeylerini etkilememektedir.

Araştırmadan ulaşılan sonuçlara göre öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlar ile cinsiyet değişkenine ilişkin farklılıklar elde edilmiştir. Bu farklılıkların daha derinlemesine incelenmesi için farklı çalışma yöntemleri, daha geniş ve farklı örneklemeler kullanılabilir. Öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumların alt sınıflardan itibaren geliştirilmesi için programlarda öğretmenlik meslek bilgisi derslerinde düzenlemelere gidilebilir. Öğrenim türlerinde farklılık olmaması ise iki öğrenim türünün de aynı eğitim sonuçlarını elde etmeleri açısından önem teşkil etmektedir. Liselerde öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının belirlenmesi için farklı yöntemler uygulanarak öğretmenlik mesleğine ilişkin olumlu tutuma sahip öğrenciler öğretmenlik mesleğine yöneltiler.

KAYNAKÇA

- Açıkalın, A. (1994). Teknik ve Toplumsal Yönleriyle Okul Yöneticiliği. 4. Baskı. Pegem Yayınları No:10, Ankara.
- Akkaya, N. (2009). Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi. Dokuz Eylül Üniversitesi, Buca Eğitim Fakültesi Dergisi, 25, 35-42.
- Azar, A. (2010). Ortaöğretim fen bilimleri ve matematik öğretmeni adaylarının öz yeterlilik inançları. Sosyal Bilimler Dergisi, ZKÜ, 235–252
- Balım, A.G. Kesercioğlu, T. ve İnel, D. (2009) Fen öğretmen adaylarının yapılandırmacı yaklaşıma yönelik görüşlerinin farklı değişkenler açısından incelenmesi. Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi, 27, 55-74
- Bulut, İ. (2009). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının değerlendirilmesi. Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi, 14, 13-24.
- Çapri, B. ve Çelikkaleli, Ö. (2008). Öğretmen adaylarının öğretmenliğe ilişkin tutum ve mesleki yeterlik inançlarının cinsiyet, program ve fakültelerine göre incelenmesi. İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı 15, s. 33-53.
- Çavaş, H.P. ve Kesercioğlu, T. (2008). Sınıf Öğretmenlerinin fen ve teknoloji öğretim yeterliklerinin belirlenmesi. Ege eğitim dergisi, 9 (1), 75-94.
- Deniz, S. (2013) An Investigation of the Learning Styles and Teacher Self-Efficacy Levels of Perception of Pre-service Teachers According to Various Variables. International Online Journal of Educational Sciences, 5 (3), 667-684.
- Ekinci, A., Yıldırım, M. C., Bindak, R. Öter Ö. M., Özdaş F., Akın M. A. (2014) Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Öz-Yeterlik Algularının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. Gaziantep University Journal of Social Sciences (<http://jss.gantep.edu.tr>) 13 (3), 723-734.
- Eraslan, L. ve Çakıcı, D. (2011). Pedagojik formasyon programı öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları. Kastamonu eğitim dergisi, 2, 427-438.
- Güven, S. (2006). Öğretim teknolojiler ve materyal geliştirme dersinin kazandırdığı yeterlikler yönünden değerlendirilmesi. İnönü üniversitesi, 4, 165-179.
- İpek, C., Tekbıyık, A. ve Ursavaş, Ö.F. (2010). Lisansüstü öğrencilerinin araştırma öz-yeterlik inançları ve bilgisayar tutum. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 9(1), 127-145.
- Kahyaoğlu, M. ve Yangın, S. (2007). İlköğretim öğretmen adaylarının mesleki öz-yeterliliklerine ilişkin görüşleri. Kastamonu Eğitim Dergisi, 15(1), 73-84.
- Köse S. ve Dinç S. (2012) Fen Ve Teknoloji Öğretmen Adaylarının Biyoloji Özyeterlilik Alguları İle Epistemolojik İnançları Arasındaki İlişki, Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi 9, (18), 121-141.
- Ocak, G. ve Demirdelen, C. (2009). Eğitim fakültesi öğrencileri ile tezsiz yüksek lisans öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının karşılaştırmalı incelenmesi. Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Dergisi, 11(2), 107-131.
- Oğuz, A. ve Topkaya, N. (2008) .Öğretmen adaylarının öz-yeterlilik inançlarının incelenmesi. Uluslar Arası Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi, 14.

- Özbek, R. (2007). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini tercih etmelerinde kişisel, ekonomik ve sosyal faktörlerin etkililik derecesine ilişkin algıları. Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 17 (1),145-159.
- Pehlivan, K. B. (2008). Sınıf öğretmeni adaylarının sosyo-kültürel özellikleri ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları üzerine bir çalışma. Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 4 (2), 151-168.
- Sağlam, A. Ç. (2008). Müzik öğretmenliği bölümü öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları. Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 5(1), 59-69.
- Sungur Gül, K. ve Özer Özkan, Y. (2013) Fen ve Teknoloji Özel Alan Yeterlilikleri Önem Düzeyinin Öğretmen Adaylarının Görüşlerine Göre Belirlenmesi. Gaziantep University Journal of Social Sciences (<http://jss.gantep.edu.tr>) 12 (4), 867-881.
- Şeker, H., Deniz, S. ve Görgeç İ. (2005). Tezsiz Yüksek Lisans Öğretmen Adaylarını Öğretmenlik Yeterlilikleri Üzerine Değerlendirmeleri. Muğla üniversitesi, Eğitim Fakültesi dergisi 166, 113-123.
- Tanel, R., Şengören, S. K. ve Tanel, Z. (2007). Fizik öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının farklı değişkenler açısından incelenmesi. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 22, 1-9.
- Tekerek, M. ve Polat, S. (2011). Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumları. Fırat Üniversitesi, Elazığ.
- Üstüner, M. (2006). Öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ölçeğinin geçerlik ve güvenilirlik çalışması. Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetim, 45, 109-127.
- Yarar, S. and Tekbıyık, A. (2009) Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik sahip oldukları kişisel ve mesleki nitelikleri konusundaki algılarının incelenmesi. Rize Üniversitesi Eğitim Fakültesi dergisi.
- Yeşilyurt, E. (2011). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine genel yeterliliklerine yönelik yeterlik algıları. Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, 9(1), 71-100 .
- Yüksel, S. (2004). Tezsiz yüksek lisans programının öğrencilerin öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarına etkisi. Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 17(2), 355-379.

EXTENDED ABSTRACT

The research was done with Sinop University, Faculty of Education, Department of Science Teaching's students which consisted of a total number of 80 (51 males, 63,75 and 29 females, %36,25) 1st, 2nd, 3th and 4th grade science teacher candidates. To determine the self-sufficiency levels of the teacher candidates in the level of data gathering of the research, a "Teacher Self-Sufficiency Perception Scale" ,which was developed by Kahyaoğlu and Yangın (2007) ,as applied. Scale 27 a 5 point likert scale consisting of 27 matters. The gathered data from the data gathering device were transferred to SPSS 15.0 package software and the statistical analysis were done following the resolution of the acquired data. The students in class were analyzed via independent t-test to determine whether a meaningful difference exists between genders, on the type of school where they had been graduated, and self-sufficiency. A meaningful difference among genders were observed when pre-test and post-test scores were compared. The obtained findings had been showed that there was a meaningful differentiation in favor of the male student. No meaningful difference were found when types of schools terms teacher candidates' scores from teacher self-sufficiency scale were compared. In this study, The Cronbach's Alpha internal consistency of the scale was 0,92.